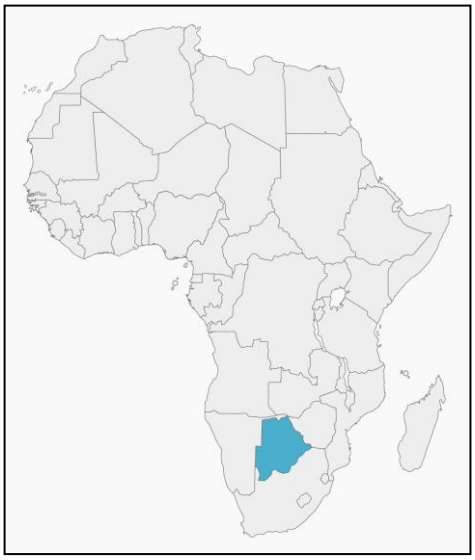
בוטסואנה

מחלקת ניהול סיכונים

מאי 2026

	דירוג	תחזית	מתאריך	אשרור אחרון
אשרא	3/7	...	...	...
OECD	3/7	...	יוני 2020	ינואר 2026
Fitch	...	...	...	...
Moody's	Baa1	שלילית	אוקטובר 2025	אוקטובר 2025
S&P	BBB-	שלילית	מרץ 2026	מרץ 2026

בוטסואנה ממוקמת בדרום אפריקה, גובלת בנמיביה, זמביה, זימבבואה ודרום אפריקה, והיא מדינה ללא מוצא לים.

נתונים כלליים:

אוכלוסייה:	2.6 מיליון איש (לשנת 2025)
שטח:	581.73 אלף קמ"ר
עיר בירה:	גאבורונה
תמ"ג לנפש:	8,548 דולר (לשנת 2025)
משאבי טבע:	יהלומים, פחם, נחושת, ניקל, מלח, סודה אש, זהב ואשלג
שפה רשמית:	אנגלית וסצוואנה
מטבע:	פולה בוטסואני

נקודות חוזק

- יציבות פוליטית ומוסדות חזקים
- רפורמות פיסקליות ושיפור גביית מסים
- גישה למימון מולטילטרלי
- השקעות חדשות במכרות נחושת
- תוכניות להגדלת ייצור החשמל המקומי

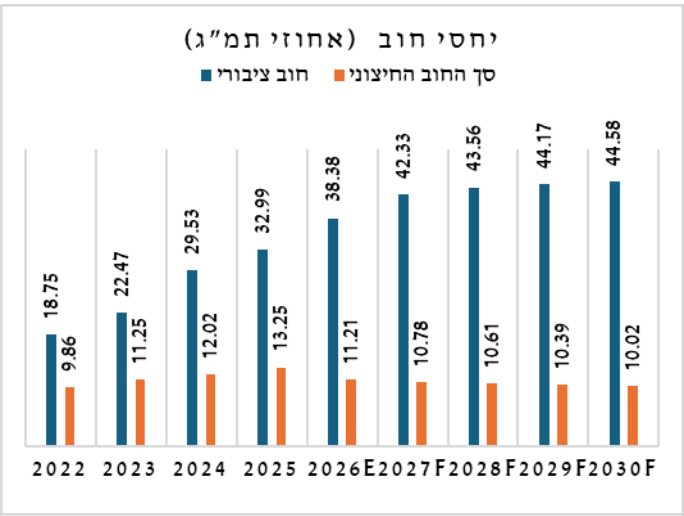
סיכונים ואתגרים

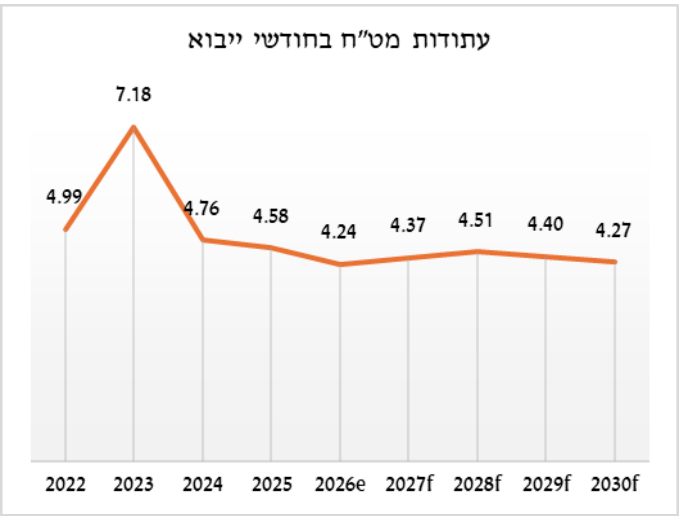
- תלות גבוהה בענף היהלומים
- אבטלת צעירים גבוהה
- תלות ביבוא חשמל מדרום אפריקה
- עלייה חדה בעלויות המימון
- תלות גבוהה בפחם

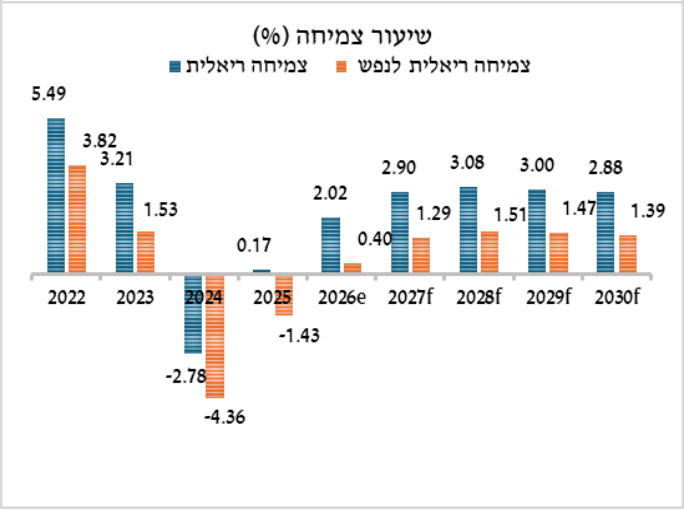
מדד השחיתות (ארגון TI, 2025)	41/182
מדד הפיתוח האנושי HDI (האו"ם, 2025)	111/193
מדד הדמוקרטיה (EIU, 2024)	35/167 Flawed democracy
ניתוח קיימות החוב (IMF, 12/2025)	סיכון מתון למצוקת חוב

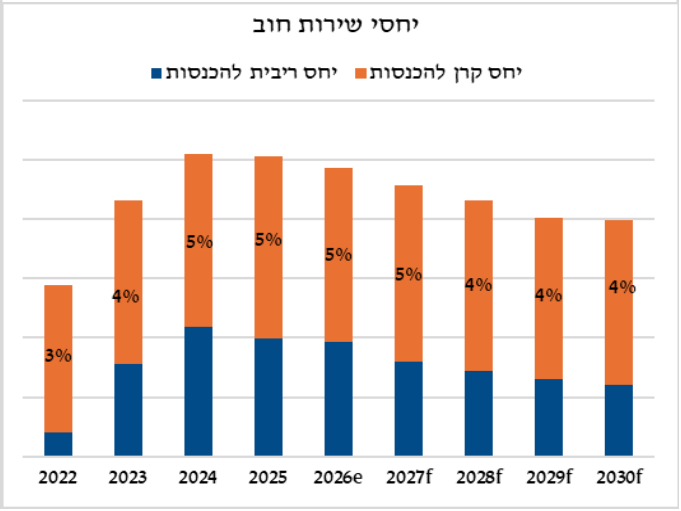
מדדים כלכליים:

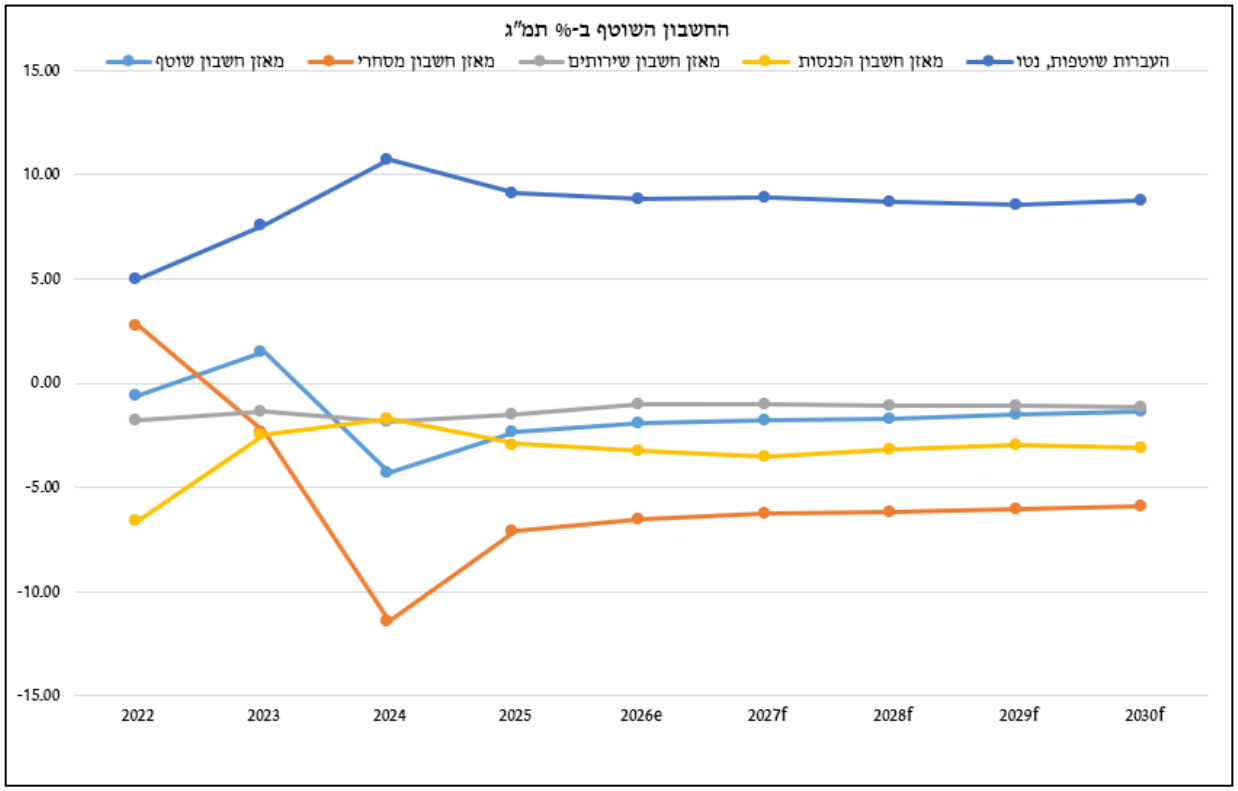
	2022	2023	2024	2025	2026e	2027f	2028f	2029f
צמיחה ריאלית (%)	5.5	3.2	-2.8	0.2	2.0	2.9	3.1	3.0
אינפלציה (ממוצע %)	12.2	5.1	2.8	2.6	4.1	4.2	4.7	5.0
מאזן תקציבי (% תמ"ג)	0.0	-4.2	-8.9	-9.2	-8.9	-8.0	-7.7	-7.3
חוב ציבורי (% תמ"ג)	18.8	22.5	29.5	33.0	38.4	42.3	43.6	44.2
מאזן החשבון השוטף (% תמ"ג)	-0.6	1.5	-4.3	-2.3	-1.9	-1.8	-1.7	-1.5
חוב חיצוני (% תמ"ג)	9.9	11.3	12.0	13.3	11.2	10.8	10.6	10.4
עתודות מט"ח (בחודשי יבוא)	5.0	7.2	4.8	4.6	4.2	4.4	4.5	4.4

יחסי חוב (אחוזי תמ"ג)
חוב ציבורי
סך החוב החיצוני
18.75
9.86
22.47
11.25
29.53
12.02
32.99
13.25
38.38
11.21
42.33
10.78
43.56
10.61
44.17
10.39
44.58
10.02
2022 2023 2024 2025 2026E 2027F 2028F 2029F 2030F

עתודות מט"ח בחודשי ייבוא
4.99
7.18
4.76
4.58
4.24
4.37
4.51
4.40
4.27
2022 2023 2024 2025 2026e 2027f 2028f 2029f 2030f

שיעור צמיחה (%)
צמיחה ריאלית
צמיחה ריאלית לנפש
5.49
3.82
3.21
1.53
0.17
-2.78
-4.36
2.02
0.40
2.90
1.29
3.08
1.51
3.00
1.47
2.88
1.39
-1.43
2022 2023 2024 2025 2026e 2027f 2028f 2029f 2030f

יחסי שירות חוב
יחס ריבית להכנסות
יחס קרן להכנסות
3%
4%
5%
5%
5%
5%
4%
4%
4%
2022 2023 2024 2025 2026e 2027f 2028f 2029f 2030f

החשבון השוטף ב-% תמ"ג
מאזן חשבון שוטף
מאזן חשבון מסחרי
מאזן חשבון שירותים
מאזן חשבון הכנסות
העברות שוטפות, נטו
15.00
10.00
5.00
0.00
-5.00
-10.00
-15.00
2022 2023 2024 2025 2026e 2027f 2028f 2029f 2030f

רקע ומאפיינים פוליטיים

סוג המשטר: רפובליקה אוניטרית נשיאותית עם מערכת דמוקרטית רב־מפלגתית			**שנת קבלת עצמאות:** 1966 (מבריטניה)
עומד בראש המדינה: הנשיא דומה בוקו מאז אוקטובר 2024	**הבחירות הבאות:** אוקטובר 2029		**אורך תקופת הכהונה:** 5 שנים (אין מגבלה על מספר כהונות לנשיא בבוטסואנה)
מבנה הפרלמנט:	**מס' מושבים:**	**אורך תקופת הכהונה:**	**הבחירות הבאות:**
חד ביתי	69	5 שנים	אוקטובר 2029

דומה בוקו, Duma Boko נשיא בוטסואנה מאז 2024, עומד בראש אחת הדמוקרטיות היציבות ביותר באפריקה, עם מוסדות חזקים והיסטוריה ארוכה של בחירות בדרכי שלום. בבחירות 2024 מפלגת השלטון הדמוקרטית של בוטסואנה, ששלטה במדינה ברציפות מאז העצמאות בשנת 1966 במשך 58 שנים, איבדה את הרוב בפרלמנט, וקואליציית האופוזיציה המטרייה לשינוי דמוקרטי זכתה ב־36 מתוך 61 מושבים והקימה ממשלה חדשה. למרות השינוי הפוליטי ההיסטורי, המדינה ממשיכה להתמודד עם בעיות כלכליות וחברתיות משמעותיות. הכלכלה תלויה מאוד בכריית יהלומים וביצוא מינרלים, עם גיוון מוגבל, שוק מקומי קטן, מחסור במיומנויות ומגבלות באספקת החשמל. מצב זה תורם לאבטלה גבוהה של 27.6%, אבטלת צעירים של 38.2%, עוני של כ־21% בשנת 2025 ואי שוויון מהגבוהים בעולם.

הממשלה החדשה התחייבה להרחיב הזדמנויות כלכליות, להעלות שכר ופנסיות ולחזק הוצאות חברתיות, אך ירידה בהכנסות מיהלומים ולחצים פיסקליים מגבילים את יכולתה לקיים את ההבטחות במהירות. לכן הרשויות החלו גם בצעדי צנע ורפורמות כלכליות. במקביל הממשלה מקדמת את תוכנית הטרנספורמציה הכלכלית שהושקה ביולי 2025 ואת תוכנית הפיתוח הלאומית 12 לשנים 2026–2030, במטרה לגוון את הכלכלה מעבר ליהלומים ולעודד השקעות פרטיות, תיירות, חקלאות וייצור. בנוסף הוקמה קרן עושר ריבונית חדשה בספטמבר 2025 כדי להפנות הכנסות ממינרלים להשקעות אסטרטגיות.

למרות היציבות הפוליטית הרחבה, הממשלה מתמודדת עם סיכונים פוליטיים וחברתיים. קיימים חיכוכים בתוך קואליציית השלטון בגלל הבדלים אידיאולוגיים בין המפלגות המרכיבות אותה, דבר שעלול להקשות על קידום חקיקה ורפורמות. בנוסף חוסר שביעות רצון ציבורי עלול להעמיק אם לא יחול שיפור בתעסוקה, בעוני ובתנאים החברתיים. עם זאת, המחאות במדינה נותרות בדרך כלל שקטות וההערכה היא שהציבור יעדיף שינוי דרך בחירות ולא דרך אי שקט אלים. בטווח הבינוני הסיכון המרכזי הוא שחיקה בתמיכה הציבורית בממשלה לצד המשך התלות במגזר הכרייה והקושי להשיג גיוון כלכלי משמעותי עד הבחירות הבאות בשנת 2029.

יחסי חוץ

בוטסואנה ניצבת בשנים הקרובות בפני אתגרים גוברים בזירת יחסי החוץ והסיוע הבינלאומי, בעיקר בעקבות קיצוצים חדים בסיוע החוץ מארצות הברית וממדינות ג'י־7 במהלך 2025, שפגעו במיוחד במערכת הבריאות. באוגוסט 2025 הממשלה הכריזה על מצב חירום בבריאות הציבור בעקבות מחסור ארצי בציוד ואספקה רפואית, לאחר ירידה בהכנסות המדינה וקיצוצים תקציביים. הפגיעה הייתה משמעותית במיוחד משום שבוטסואנה, שלה אחד משיעורי שכיחות ה־HIV הגבוהים בעולם, הסתמכה במשך שנים על סיוע אמריקאי דרך תוכנית PEPFAR, כאשר עד תחילת 2025 הסיוע של USAID היווה כשליש מהמימון לתגובה הלאומית ל־HIV, אך רוב התוכניות נסגרו לאחר צמצום הסיוע האמריקאי.

בוטסוואנה וסין מקיימות יחסים דיפלומטיים מאז שנת 1975. בשנים האחרונות היחסים התחזקו מאוד דרך סחר, השקעות ותשתיות. בשנת 2021 בוטסוואנה הצטרפה ליוזמת החגורה והדרך של סין. בשנת 2024 המדינות העלו את היחסים לרמת שותפות אסטרטגית. היקף הסחר בין המדינות הגיע לכ־1.01 מיליארד דולר בשנת 2024. סין פעילה בפרויקטים של כבישים, בריאות, חקלאות, חינוך ופיתוח דיגיטלי בבוטסוואנה. בוטסוואנה גם מקבלת מלגות, הכשרות וסיוע רפואי מסין. במקביל, בוטסוואנה מנסה לשמור על מדיניות חוץ מאוזנת ולא להיות תלויה רק בסין אלא גם במערב ובשותפות נוספות.

היחסים עם דרום אפריקה יישארו מרכזיים עבור בוטסואנה, בעיקר בזכות קשרי סחר עמוקים, תשתיות אזוריות ושיתוף פעולה כלכלי. דרום אפריקה מספקת כשני שלישים מהיבוא של בוטסואנה, ושתי המדינות מחוברות דרך מסדרון טרנס־קלהארי ודרך חברות משותפת בקהילה לפיתוח דרום אפריקה ובאיחוד המכס של דרום אפריקה. במסגרת זו בוטסואנה אינה יכולה לשנות מכסים באופן עצמאי מול מדינות כמו ארצות הברית, ולכן כל תגובה למדיניות סחר אמריקאית דורשת תיאום אזורי עם יתר המדינות החברות.

במקביל, בוטסואנה שומרת על יחסים יציבים ושיתופיים עם מדינות האזור, כולל נמיביה, זמביה וזימבבואה. מול נמיביה מתקיים שיתוף פעולה סביב ניהול מים ואנרגיה, בעיקר בשל חשיפה גוברת לבצורות ושינויי אקלים באזור אגן הנהר קובנגו־אוקבנגו. מול זמביה הקשרים הכלכליים והאינטגרציה האזורית התחזקו לאחר פתיחת גשר קזונגולה בשנת 2021, המחבר בין המדינות מעל נהר זמבזי ותומך בסחר אזורי. ההערכה היא כי היחסים עם מדינות האזור יישארו יציבים, ללא סיכון משמעותי לסכסוכי סחר או מתיחות מדינית בטווח הבינוני.

קרן המטבע

לבוטסוואנה אין כיום תוכנית מימון פעילה עם קרן המטבע מסוג ECF, EFF או RSF נכון למאי 2026, והיחסים עם הקרן מתמקדים בעיקר במסגרת Article IV והתייעצויות שוטפות ולא בתוכנית חילוץ או מימון פעילה. נכון לעכשיו גם אין הודעה רשמית על משא ומתן מתקדם לתוכנית ECF או EFF עתידית, בין היתר משום שבוטסוואנה עדיין נחשבת למדינה עם מוסדות יחסית חזקים ורמות חוב מתונות יחסית למדינות אחרות באפריקה. מאז שנות ה־1990 בוטסוואנה כמעט ולא השתמשה במימון של IMF, בעיקר בזכות יציבות מקרו־כלכלית יחסית גבוהה, יתרות מטבע חוץ חזקות והכנסות מיהלומים, ולכן לא נזקקה לתוכניות מימון כמו מדינות אפריקאיות חלשות יותר. עם זאת, באוגוסט 2021 קרן המטבע ביצעה הקצאה רוחבית עולמית בהיקף של כ־650 מיליארד דולר לכל המדינות החברות בעקבות הקורונה, ובמסגרתה בוטסוואנה קיבלה 255 מיליון דולר.

הבנק העולמי

לבנק העולמי יש פעילות יחסית משמעותית בבוטסוואנה למרות שהמדינה אינה נחשבת למדינת משבר. נכון למרץ 2026 תיק ההלוואות הפעיל של הבנק כולל 3 פרויקטי הלוואות מרכזיים בתחומי מים, אנרגיה ובריאות בהיקף כולל של 273.5 מיליון דולר. הפרויקטים המרכזיים כוללים פרויקט מים וביטחון מים בהיקף של 145.5 מיליון דולר, פרויקט אנרגיה מתחדשת ותמיכה בחשמל בהיקף של 88 מיליון דולר, וכן פרויקט בריאות חדש שאושר באוקטובר 2025 בהיקף של 40 מיליון דולר. בנוסף, בשנים האחרונות הבנק העולמי העניק גם הלוואות אשר נועדו לסייע לממשלת בוטסוואנה לחזק את הכלכלה והמצב הפיסקלי בתקופת חולשה כלכלית. בשנת 2021 אושרה הלוואת Development Policy Financing בהיקף של 250 מיליון דולר ובשנת 2023 אושרה הלוואה נוספת בהיקף של 150 מיליון דולר. לפי נתוני World Bank Finances, סך כל התחייבויות הפרויקטים ההיסטוריות של הבנק בבוטסוואנה עומד על כ־1.586 מיליארד דולר על פני 34 פרויקטים לאורך השנים. בנוסף ל־IFC יש השקעות פרטיות בבוטסוואנה בהיקף של כ־229 מיליון דולר נכון למאי 2026.

מועדון פריז

בוטסוואנה לא ביצעה פריסות חוב במסגרת מועדון פריז ולא נרשמו הסדרי חוב רשמיים מול המועדון.

<u>מאפיינים כלכליים</u>

בוטסואנה מתמודדת בשנים האחרונות עם היחלשות משמעותית בצמיחה הכלכלית לאחר שנים של תלות גבוהה במגזר היהלומים, כאשר התוצר התכווץ ב־3% בשנת 2024 וגדל מעט ב־0.2% בשנת 2025 בעקבות ירידה חדה בביקוש העולמי ליהלומים טבעיים, חולשה ביצוא, ירידה בהכנסות המדינה ולחצים פיסקליים. התחזית מצביעה על התאוששות הדרגתית בלבד לכ־2% צמיחה בשנת 2026 וכ־3% בממוצע בשנים 2027–2030, אך לצד זאת קיימות מגבלות מבניות משמעותיות כמו אבטלה גבוהה של 27.6%, אבטלת צעירים של 38.2%, מחסור במיומנויות, פריון נמוך, מגבלות חשמל ותלות גבוהה ביבוא אנרגיה.

משק האנרגיה של בוטסואנה תלוי מאוד בפחם, שמייצג כ־97% מקיבולת ייצור החשמל במדינה, אך תחנות הכוח ישנות וסובלות מבעיות תחזוקה ולכן הייצור המקומי אינו מספיק לביקוש. כתוצאה מכך בוטסואנה מייבאת באופן קבוע כשליש מהחשמל שלה מדרום אפריקה, אך מחסור במטבע חוץ וירידה בהכנסות מיצוא יהלומים גרמו בשנים האחרונות לשיבושים ביבוא החשמל ולהפסקות חשמל, כולל במרץ 2025. כדי להפחית את התלות ביבוא ולחזק את הביטחון האנרגטי, הממשלה מקדמת הקמת תחנת כוח חדשה של 600 מגה־וואט, כאשר השלב הראשון של 300 מגה־וואט צפוי להתחיל לפעול בשנת 2026, ובמקביל מקדמת פרויקטים של אנרגיה מתחדשת בתמיכת הבנק העולמי שצפויים להוסיף 335 מגה־וואט נוספים. מטרת הממשלה היא להגדיל בהדרגה את חלק האנרגיה המתחדשת ל־30% מתמהיל האנרגיה עד 2030 ול־50% עד 2036, תוך צמצום התלות בפחם וביבוא חשמל יקר.

מנוע הצמיחה המרכזי של בוטסואנה הוא עדיין מגזר הכרייה ובעיקר יהלומים, כאשר המגזר מייצר מעל 30% מהכנסות הממשלה ומהווה כרבע מהתמ"ג, ולכן השינויים בשוק היהלומים משפיעים ישירות על כלל הכלכלה. תפוקת היהלומים ירדה מ־24 מיליון קראט בשנת 2023 ל־15.1 מיליון קראט בשנת 2025, על רקע ירידה בביקוש העולמי ליהלומים טבעיים ועלייה בפופולריות של יהלומי מעבדה הזולים יותר. לצד היהלומים הממשלה מנסה לפתח מנועי צמיחה נוספים דרך הרחבת פעילות נחושת, ניקל ומינרלים קריטיים נוספים, וכן דרך קידום תיירות, חקלאות, ייצור ושירותים פיננסיים.

מכסים

ארצות הברית ובוטסוואנה נהנו במשך שנים מיחסי סחר חיוביים יחסית דרך תוכנית AGOA שהחלה בשנת 2000 ואפשרה לבוטסוואנה לייצא מוצרים רבים לשוק האמריקאי ללא מכסים. היצוא כלל בעיקר יהלומים, מוצרי טקסטיל ובשר בקר. המצב השתנה בצורה משמעותית בשנת 2025 לאחר שממשל טראמפ הכריז באפריל 2025 על גל מכסים עולמי חדש במסגרת מדיניות "Reciprocal Tariffs". בוטסוואנה נכללה בתחילה ברשימת המדינות שנפגעו ממכסים גבוהים במיוחד של כ-37% על חלק מהמוצרים הנכנסים לארצות הברית, בעיקר בשל עודף הסחר של בוטסוואנה מול ארצות הברית והעובדה שהיא מייצאת הרבה יותר משהיא מייבאת. עם זאת באוגוסט 2025 ארצות הברית הפחיתה את שיעור המכסים ל-15%. היצוא של בוטסוואנה לארצות הברית אינו גדול מאוד ביחס לכלל היצוא של המדינה. בשנת 2023 היצוא לארצות הברית עמד על כ-111.9 מיליון דולר בלבד מתוך יצוא כולל של כ-6.14 מיליארד דולר כלומר כ-1.8% בלבד מהיצוא הכולל. עם זאת הצעדים האמריקאיים יצרו אי ודאות משמעותית. בפברואר 2026 נרשמה הקלה זמנית לאחר שארצות הברית האריכה את תוכנית AGOA בשנה נוספת בלבד אך חוסר הוודאות סביב המכסים והמדיניות האמריקאית נמשך.

שינויי דירוג בסוכנויות הדירוג

- במרץ 2026 סוכנות הדירוג Moody's השלימה סקירה תקופתית של דירוג בוטסואנה, ללא פעולת דירוג חדשה. דירוג המדינה 'Baa1' משקף תלות גבוהה בענף היהלומים לצמיחה, יצוא והכנסות תקציביות, לצד מסגרת מוסדית חזקה. התחזית השלילית נובעת מהידרדרות מתמשכת בפרופיל האשראי: עלייה מהירה מהצפוי בנטל החוב, כאשר Moody's מציינת שהחוב הציבורי עלה ל-33% תוצר בסוף 2025 וצפוי להגיע לכ-42% תוצר עד 2027. בנוסף, שחיקה כמעט מלאה של הרזרבות הפיסקליות, כאשר הסוכנות מדגישה כי יתרות הקרן הממשלתית כמעט אזלו לחלוטין. בנוסף, הסוכנות מציינת שעליית הריבית המקומית מייקרת את עלויות המימון של הממשלה, במיוחד משום שרוב החוב הוא במטבע מקומי. למרות התחזית השלילית, Moody's מציינת שהגירעון בחשבון השוטף הצטמצם מהר מהצפוי, וכי ב-2026 צפוי עודף של כ-4% תוצר בזכות התייצבות יצוא היהלומים, דבר שעשוי לתמוך ביציבות החיצונית ובהתאוששות הרזרבות.
- במרץ 2026 הורידה סוכנות הדירוג S&P את דירוג בוטסואנה מ 'BBB' ל 'BBB-' עם תחזית שלילית. הורדת הדירוג נובעת מהערכת הסוכנות כי החולשה המבנית בביקוש העולמי ליהלומים תימשך זמן רב מהצפוי ותכביד על הכלכלה. לא מדובר רק בחולשה מחזורית אלא גם בשינוי מבני בשוק היהלומים עקב עלייה משמעותית בנתח השוק של יהלומי מעבדה במיוחד בארה"ב, לצד ירידה בביקוש מסין. הסוכנות מדגישה כי ענף היהלומים היווה היסטורית כ-70% מהיצוא, כשליש מהכנסות הממשלה וכרבע מהתמ"ג, ולכן הפגיעה בענף משפיעה באופן מהותי על הכלכלה כולה. עלויות הריבית צפויות לעלות ל-11% מהכנסות הממשלה עד לשנת 2029. בנוסף, יתרות המט"ח של המדינה נשחקו משמעותית וירדו מ-7.5 מיליארד דולר בשנת 2017 ל-3.8 מיליארד דולר בסוף 2025, בעוד שעלויות המימון המקומי עלו בחדות בעקבות הסתמכות גוברת על גיוס חוב פנימי. תשואת המק"מ ל-3 חודשים עלתה מ-3.4% בתחילת 2025 ליותר מ-10.5% במרץ 2026.

היסטוריית הדירוגים:

S&P		Moody's	
BBB-	03-2026	Baa1	10-2025
BBB	09-2025	A3	04-2021
BBB+	03-2020	A2	03-2001
A-	02-2010		
A	04-2001		

מדיניות פיסקלית וחוב ממשלתי

בוטסואנה פועלת לחיזוק מצבה הפיסקלי באמצעות אסטרטגיה המשלבת ריסון הוצאות, שיפור גביית המסים ורפורמות מבניות רחבות, כל זאת במטרה להתמודד עם ירידה חדה בהכנסות מיהלומים, גירעונות גדלים ושחיקה במאגרים הפיסקליים והחיצוניים. הממשלה החדשה פועלת לאיחוד פיסקלי הדרגתי בשנים הקרובות תוך שמירה על תוכניות חברתיות ושירותים חיוניים, אך במקביל מצמצמת הוצאות הון ופרויקטים שאינם בעדיפות גבוהה. הלחץ הפיסקלי גבר לאחר ירידה חדה בביקוש ליהלומים טבעיים, שפגעה בהכנסות המדינה וביחס הכנסות המס לתוצר, כאשר קרן פולה ירדה מ2.75 מיליארד דולר בשנת 2014 ל214 מיליון דולר בלבד בנובמבר 2025.

כדי לשפר את ההכנסות הממשלה מתמקדת בהרחבת בסיס המס, חיזוק הציות, דיגיטציה של מערכת המס והטלת מסים חדשים. צעדים אלו כוללים מיסוי שירותים דיגיטליים, חשבוניות אלקטרוניות, התאמות במס הכנסה לבעלי הכנסות גבוהות ובחינה מחדש של פטורים ממע"מ. בנוסף הרשויות בוחנות רפורמות רחבות יותר בחוקי המס במטרה להעלות בהדרגה את יחס הכנסות המס לתוצר (13.4%), שנותר נמוך יחסית לסטנדרטים האזוריים (20.5%). במקביל הממשלה פועלת לחיזוק ניהול המזומנים, ניהול החוב והשקיפות התקציבית כדי לשפר את המשמעת הפיסקלית ואת אמון המשקיעים.

בצד ההוצאות הממשלה פועלת לצמצום חוסר יעילות במגזר הציבורי. חשבון השכר הציבורי נחשב גבוה מאוד וסופג מעל 13% מהתוצר וכ־58% מהכנסות המס, ולכן הרשויות מקדמות רפורמות הכוללות ריסון גיוס עובדים, ניהול קפדני יותר של שכר והטבות ושיפור ניהול כוח האדם. בנוסף קיימים מאמצים לצמצום סובסידיות והעברות לארגונים בבעלות המדינה, לשיפור היעילות של תוכניות רווחה ולהפחתת בזבוז דרך רפורמות ברכש ציבורי ובניהול פרויקטים ממשלתיים. הממשלה גם בוחנת תפקיד גדול יותר למגזר הפרטי ולשותפויות ציבוריות־פרטיות במימון פרויקטים חברתיים ותשתיתיים.

מדיניות מוניטרית

התחזית מצביעה על כך שהאינפלציה בבוטסואנה צפויה לעמוד על ממוצע של 4.1% בשנת 2026 ולאחר מכן לעלות לממוצע של כ־4.7% בשנים 2027–2030, אך עדיין להישאר בתוך טווח היעד של הבנק המרכזי שעומד על 3%–6%. העלייה באינפלציה נובעת בעיקר מעלויות דלק גבוהות יותר, עליית מחירי מזון ופיחות המטבע המקומי מול הדולר. ביולי 2025 הרשויות הגדילו את קצב הפיחות של הפולה והרחיבו את טווח המסחר של המטבע כדי להתמודד עם ירידה בהכנסות מיהלומים ועם לחץ על יתרות המטבע החוץ. עם זאת, האבטלה הגבוהה, הביקוש החלש במשק וירידת מחירי הנפט העולמיים צפויים למתן את קצב עליית המחירים. בנוסף, שינויי אקלים ובצורות מהווים סיכון נוסף לעליית מחירי המזון בעתיד.

בכל הנוגע לריבית, הבנק המרכזי של בוטסואנה מתמקד בשמירה על יציבות המטבע ובבלימת יציאת מטבע חוץ. לאחר תקופה ארוכה שבה הריבית נותרה ברמה נמוכה של 1.9%, הבנק המרכזי העלה את ריבית המדיניות ל־3.5% באוקטובר 2025 ול5.5% באפריל 2026 בעקבות עלייה באינפלציה וירידה בעתודות המטבע החוץ. מטרת המהלך הייתה לחזק את האמון במטבע המקומי ולצמצם יציאת הון לדרום אפריקה. למרות זאת, הבנק המרכזי ביקש מהבנקים המסחריים שלא להעלות בצורה חדה את ריביות ההלוואות כדי לא לפגוע בפעילות הכלכלית ובאשראי. ההערכה היא כי הריבית תישאר יציבה בשנים הקרובות כל עוד האינפלציה תישאר בשליטה.

מערכת בנקאית

מערכת הבנקאות בבוטסוואנה נחשבת יציבה ובעלת רמות הון חזקות, למרות לחצי נזילות גוברים שנגרמו מהחולשה המתמשכת בשוק היהלומים העולמי ומהאטה בפעילות הכלכלית. יחס הלימות ההון של המערכת עמד על כ־20.4 אחוזים בסוף 2025, הרבה מעל הדרישה הרגולטורית של 12.5 אחוזים, והרווחיות נותרה גבוהה עם תשואה על הנכסים של כ־4.5 אחוזים. איכות הנכסים נותרה טובה יחסית ושיעור ההלוואות שאינן מתפקדות עמד על כ־3.3 אחוזים בלבד, לאחר מגמת ירידה ממושכת מאז 2017, כאשר הבנקים שומרים בדרך כלל על סטנדרטים שמרניים במתן אשראי. עם זאת, ההאטה בענף היהלומים והיחלשות הנזילות במשק מעלות סיכוני אשראי, במיוחד על רקע רמות גבוהות של חוב משקי בית והאטה בפעילות העסקית.

בתחום המדיניות והרגולציה, בנק בוטסוואנה נקט צעדים לחיזוק הנזילות והיציבות הפיננסית, כולל הפחתת דרישת הרזרבה ל־0 אחוזים והרחבת הזרמות הנזילות למערכת הבנקאית. במקביל, הרשויות ממשיכות לקדם רפורמות פיננסיות משמעותיות, ובהן יישום מלא של תקני באזל 3, הקמת מסגרת לסיוע נזילות בשעת חירום, פיתוח מסגרות לבדיקות קיצון וחיזוק הפיקוח בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור. בנוסף, הרשויות פועלות לשיפור מסגרות הפיקוח מבוססות הסיכון ולחיזוק היכולת המוסדית של הרגולטורים, במטרה לשמור על יציבות המערכת הפיננסית גם בתקופה של חולשה כלכלית ולחצי נזילות.

ניתוח החוב

בוטסוואנה לא ביצעה עד היום הנפקת יורובונד ריבונית בינלאומית בדולר או ביורו בשוקי ההון הגלובליים. המדינה הסתמכה בעיקר על אג"ח מקומיות במטבע פולה ועל הלוואות ממוסדות מולטילטרליים ובילטרליים.

לפי נתוני משרד האוצר של בוטסוואנה לשנת הכספים 2025/26, רוב החוב של המדינה הוא פנימי ולא חיצוני, כאשר החוב הפנימי היווה כ־65.7% מסך החוב והחוב החיצוני כ־34.3%. עיקר החוב החיצוני הוא מולטילטרלי עם 94% מהחוב ורק 6% בילטרלי. בחוב הפנימי עיקר המימון מבוסס על אגח ממשלתיות המהוות 65% מהחוב הפנימי ואחריהן מקם בהיקף של 22%. מבחינת נושים בילטרליים, יפן, סין וכווית מחזיקות בהלוואות הבילטרליות. החוב החיצוני קצר הטווח, כלומר חוב שמועד פירעונו בתוך שנה, עמד על 6.24% בלבד מסך החוב החיצוני. עם זאת, קיימים חששות לגבי מבנה הפירעונות משום שמעל 85% מהחוב החיצוני נותר עם פחות מ־20 שנות פירעון וכמעט 40% מהחוב החיצוני, צפויים לפירעון בתוך פחות מעשור. בנוסף רכיב הריבית מהווה 56% משירות החוב החיצוני, דבר שמצביע על לחץ גובר בעלויות המימון.

בוטסוואנה עוברת בהדרגה ממודל שהתבסס לאורך שנים על שימוש בקרן העושר הלאומית למימון גירעונות למודל המבוסס יותר ויותר על הנפקת חוב, בעקבות שחיקת יתרות המטבע החוץ והיחלשות ממושכת בענף היהלומים. המדינה כבר מתקשה לעמוד ביעדי גיוס החוב המקומי משום שמשקיעים דורשים תשואות גבוהות יותר, במיוחד על אגח ארוכות טווח, דבר שמאותת על עלייה בעלויות המימון ועל ירידה מסוימת באמון השוק. במקביל בוטסוואנה עברה לאורך השנים ממעמד של מדינת נושה נטו למדינה שעלולה להפוך לחייבת נטו. לפי S&P Globalהמדינה עברה ממצב של נכסים נטו בהיקף של 6.3% תוצר בשנת 2023 למצב של חוב נטו בהיקף של 13.2% תוצר בשנת 2024, בעיקר בעקבות ירידה חדה בהכנסות מיהלומים, מדיניות פיסקלית מרחיבה ויציאות הון גבוהות.

ניתוח קיימות החוב - המידע מבוסס על דוח Article IV ו־DSA של קרן המטבע הבינלאומית עבור בוטסוואנה מדצמבר 2025. קרן המטבע מעריכה כי סיכון הלחץ הריבוני של בוטסוואנה מוגדר מתון בטווח הקצר, הבינוני והארוך, אך מציינת כי תחת תרחיש הבסיס החוב הציבורי אינו מתייצב והסיכונים עולים בשל הירידה המתמשכת בענף היהלומים, שחיקה בהכנסות המדינה וגידול בצורכי המימון. הדוח מדגיש כי ללא רפורמות משמעותיות יחס החוב לתוצר ימשיך לעלות, בעוד שיישום רפורמות מקרו־כלכליות ומבניות עשוי לייצב את החוב מתחת ל־50% תוצר בטווח הבינוני. קרן המטבע מציינת גם כי קיימים סיכונים ארוכי טווח הקשורים לתלות הגבוהה בענף היהלומים וללחץ על יתרות המטבע החוץ, ולכן ממליצה להאיץ רפורמות לגיוון הכלכלה ולחיזוק העמידות הפיסקלית.

מצב חיצוני

בוטסואנה חוותה היחלשות משמעותית במצב החיצוני שלה בשנת 2024, כאשר החשבון השוטף חזר לגירעון של 4.3% מהתוצר לאחר עודף של 1.5% בשנת 2023. ההרעה נבעה בעיקר מקריסה במאזן הסחר ביהלומים בעקבות ירידה חדה ביצוא היהלומים, אשר קוזזה רק חלקית על ידי עלייה ביצוא נחושת, גירעון הכנסה נמוך יותר והכנסות גבוהות יותר מאיחוד המכס של דרום אפריקה (בוטסואנה מקבלת כסף ממנגנון אזורי שבו מדינות דרום אפריקה חולקות ביניהן הכנסות ממכסים ומסי יבוא). בשנת 2025 הגירעון הצטמצם לכ־2.3% מהתוצר בשל ירידה נוספת ביצוא היהלומים ובהכנסות מאיחוד המכס, וימשיך להצטמצם בהדרגה לכ־2% מהתוצר בטווח הבינוני עם התאוששות חלקית ביצוא היהלומים. למרות הלחצים, השקעות זרות ישירות, עלייה בתיירות והשקעות חדשות במגזרי הנחושת והניקל צפויות להמשיך לתמוך במימון החיצוני ובמאמצי הגיוון הכלכלי. באמצע 2024 הודיעה חברת הכרייה הסינית MMG כי תשקיע כ־700 מיליון דולר להרחבת מכרה הנחושת חואמקאו ולהגדלת התפוקה השנתית מ־60,000 טונות ל־130,000 טונות עד שנת 2027.

מבנה היצוא של בוטסואנה נותר תלוי מאוד ביצוא יהלומים אשר מהווה חלק מרכזי מהפעילות הכלכלית ומהכנסות היצוא, אך הביקוש ליהלומים טבעיים נחלש בשל תחרות מצד יהלומי מעבדה ואי ודאות עולמית. לצד זאת, המדינה מנסה להרחיב את מקורות הצמיחה דרך מגזרי הנחושת, הניקל, השירותים והתיירות. בעשרת החודשים הראשונים של 2025 כשליש מיצוא בוטסואנה הופנה לאיחוד האמירויות הערביות, כ־14% לדרום אפריקה, 12% להודו וכ־11% לסין, בעיקר דרך יצוא יהלומים לצד מינרלים אחרים, טקסטיל ומזון. מנגד, דרום אפריקה נותרה מקור היבוא המרכזי של בוטסואנה עם כשני שלישים מסך היבוא, בעיקר מוצרים מעובדים, דלק וחשמל, אחריה נמיביה עם 12% וסין עם 4.2%. היבוא צפוי להמשיך לעלות בשל ביקוש למוצרי הון, אנרגיה ותשתיות, דבר שישאיר את המדינה עם גירעון מסחרי מבני גם בטווח הבינוני. עתודות המטבע החוץ ירדו לכ־3.5 מיליארד דולר באמצע 2025 שהם כ־5 חודשי יבוא, לעומת 4.8 מיליארד דולר בשנת 2023, והרשויות מקדמות הידוק פיסקלי ורפורמות מבניות כדי לבלום את הירידה ברזרבות ולחזק את היציבות החיצונית והפיסקלית.

תמ"ג לפי מגזרים: שירותים 63.5%, תעשייה 29.4%, ייצור 5.5%, חקלאות 1.7% בשנת 2024.

סחר חוץ

שותפות סחר עיקריות-ייצוא: איחוד האמירויות (27%), בלגיה (20%), הודו (15%), דרום אפריקה (11%), אוסטרליה (7%), סין (7%) (נתוני 2025).
שותפות סחר עיקריות-ייבוא: דרום אפריקה (65.5%), נמיביה (5.3%), סין (4.0%) (נתוני 2025).
מוצרי ייצוא עיקריים: יהלומים, נחושת, מכונות וציוד חשמלי, סודה אש ומלח, כלי רכב וציוד תחבורה (נתוני 2025).
מוצרי ייבוא עיקריים: דלק, מכונות וציוד חשמלי, מזון משקאות וטבק, כימיקלים ומוצרי גומי, כלי רכב וציוד תחבורה (נתוני 2025).
סחר עם ישראל: ייצוא לישראל 150 מיליון דולר, ייבוא מישראל 4.23 מיליון דולר (נתוני 2024).

מקורות:
דוח EIU בוטסוואנה פברואר 2026
דוח קרן המטבע Article IV בוטסוואנה דצמבר 2025
דוח יציבות פיננסית בוטסוואנה אוקטובר 2025
מודיס סקירה תקופתית דירוג בוטסוואנה מרץ 2026
ארגון ה־OECD סיווג סיכון מדינה בוטסוואנה ינואר 2026
ארגון ה־OECD נתונים היסטוריים סיווג סיכון מדינה בוטסוואנה 2024–1999
סטנדרד אנד פורס הורדת דירוג בוטסוואנה מרץ 2026
נתוני פיתוח עולמיים הבנק העולמי בוטסוואנה
סקירת יחסי סין בוטסוואנה ינואר 2025
דוח מגזר חיצוני בוטסוואנה בנק בוטסוואנה מרץ 2026
נתוני דירוג אשראי היסטוריים בוטסוואנה World Government Bonds מאי 2026

מדדים כלכליים

אינדיקטורים כלליים	יחידות	מטבע	2022	2023	2024	2025	2026e	2027f	2028f	2029f	2030f
אוכלוסייה	m		2.44	2.48	2.52	2.56	2.60	2.64	2.69	2.73	2.77
תמ"ג נומינלי	m	$	20,321.15	19,413.61	19,286.24	21,902.07	25,068.21	25,766.32	26,235.48	26,844.22	27,503.03
תמ"ג נומינלי	bn	LCU	251.35	263.95	261.58	295.73	317.61	344.75	369.92	397.29	426.30
תמ"ג לנפש		$	8,328.71	7,827.30	7,649.81	8,548.41	9,629.07	9,742.84	9,768.92	9,847.32	9,943.54
צמיחה ריאלית	%		5.49	3.21	-2.78	0.17	2.02	2.90	3.08	3.00	2.88
צמיחה ריאלית לנפש	%		3.82	1.53	-4.36	-1.43	0.40	1.29	1.51	1.47	1.39
סקטור פיסקלי											
מאזן תקציבי	% תמ"ג		0.00	-4.16	-8.90	-9.22	-8.89	-8.03	-7.67	-7.29	-6.96
הכנסות הממשלה	% תמ"ג		29.48	28.13	26.72	25.60	25.70	25.80	26.00	26.10	26.20
הוצאות הממשלה	% תמ"ג		29.48	32.30	35.62	34.82	34.59	33.83	33.67	33.39	33.16
חוב ציבורי	% תמ"ג		18.75	22.47	29.53	32.99	38.38	42.33	43.56	44.17	44.58
	% מההכנסות		0.64	0.80	1.11	1.29	1.49	1.64	1.68	1.69	1.70
סקטור מוניטרי ופיננסי											
ריבית על הלוואות	%		6.13	6.74	6.26	5.90	5.60	5.30	5.00	4.90	4.70
ריבית על פקדונות	%		1.49	2.95	2.35	2.70	2.60	2.40	2.30	2.40	2.40
שיעור אינפלציה (ממוצע)	%		12.17	5.14	2.83	2.65	4.10	4.20	4.70	5.00	4.90
שיעור אינפלציה (לסוף תקופה)	%		12.42	3.53	1.74	3.87	4.20	4.60	3.10	5.10	5.00
שער חליפין											
שע"ח נומינלי (לסוף תקופה)			12.78	13.42	13.95	13.07	12.80	13.80	14.50	16.14	15.70
שע"ח נומינלי (ממוצע לתקופה)			12.37	13.60	13.56	13.50	12.67	13.38	14.10	14.80	15.50
שע"ח ריאלי-אפקטיבי (2010 = 100)			105.29	104.40	102.62	100.93	101.55	99.12	94.27	90.57	87.54

			2022	2023	2024	2025	2026e	2027f	2028f	2029f	2030f
מאזן התשלומים											
מאזן חשבון שוטף	m	$	-121.00	289.00	-821.10	-513.74	-478.54	-460.62	-445.51	-400.74	-373.63
	% תמ"ג		-0.60	1.49	-4.26	-2.35	-1.91	-1.79	-1.70	-1.49	-1.36
מאזן חשבון מסחרי	m	$	556.10	-449.50	-2,203.60	-1,544.85	-1,639.09	-1,601.49	-1,616.17	-1,623.04	-1,628.15
	% תמ"ג		2.74	-2.32	-11.43	-7.05	-6.54	-6.22	-6.16	-6.05	-5.92
ייצוא סחורות במונחי F.O.B	m	$	8,327.70	5,758.10	4,659.00	5,036.38	5,343.60	5,653.53	5,987.08	6,322.36	6,682.74
ייבוא סחורות במונחי F.O.B	m	$	-7,771.60	-6,207.60	-6,862.60	-6,581.23	-6,982.69	-7,255.01	-7,603.25	-7,945.40	-8,310.89
מאזן חשבון שירותים	m	$	-357.10	-260.40	-355.30	-331.26	-245.52	-250.34	-279.48	-286.29	-308.66
	% תמ"ג		-1.76	-1.34	-1.84	-1.51	-0.98	-0.97	-1.07	-1.07	-1.12
ייצוא שירותים	m	$	697.30	775.40	935.00	1,088.07	1,287.35	1,420.50	1,558.44	1,698.66	1,854.94
ייבוא שירותים	m	$	-1,054.40	-1,035.80	-1,290.30	-1,419.33	-1,532.88	-1,670.84	-1,837.92	-1,984.95	-2,163.60
מאזן חשבון הכנסות	m	$	-1,332.80	-478.10	-326.50	-640.26	-803.36	-901.99	-831.00	-789.84	-857.09
	% תמ"ג		-6.56	-2.46	-1.69	-2.92	-3.20	-3.50	-3.17	-2.94	-3.12
ייצוא הכנסות	m	$	139.40	227.10	238.30	273.84	311.04	325.44	369.45	456.35	467.55
ייבוא הכנסות	m	$	-1,472.20	-705.20	-564.80	-914.10	-1,114.40	-1,227.43	-1,200.45	-1,246.19	-1,324.64
העברות שוטפות, נטו	m	$	1,012.80	1,477.00	2,064.30	2,002.63	2,209.44	2,293.20	2,281.14	2,298.43	2,420.27
	% תמ"ג		4.98	7.61	10.70	9.14	8.81	8.90	8.69	8.56	8.80
השקעות ישירות זרות, נטו (FDI)	m	$	699.50	744.70	464.30	833.84	1,015.15	1,071.23	1,228.71	1,313.64	1,375.15
	% תמ"ג		0.03	0.04	0.02	0.04	0.04	0.04	0.05	0.05	0.05
	% המאזן בחה"ש		578.10	257.68	56.55	162.31	212.14	232.56	275.80	327.81	368.05
חוב ונכסים חיצוניים											
סך החוב החיצוני	m	$	2,002.70	2,184.90	2,317.60	2,902.52	2,811.25	2,778.62	2,783.63	2,788.19	2,756.27
חוב חיצוני - % תמ"ג	% תמ"ג		9.86	11.25	12.02	13.25	11.21	10.78	10.61	10.39	10.02
	% יצוא		21.71	31.99	38.88	44.78	39.97	37.07	34.71	32.46	30.27
סך החוב החיצוני לטב"א	m	$	1,890.70	1,894.60	2,172.90	2,516.49	2,430.70	2,382.35	2,359.86	2,321.44	2,293.21
סך החוב החיצוני לט"ק	m	$	112.00	290.30	144.70	386.04	380.54	396.27	423.77	466.75	463.05
קרן המטבע	m	$	328.00	331.00	321.00	337.09	340.10	338.85	338.36	337.94	309.71
פיגורים על תשלומי ריבית	m	$	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
פיגורים על תשלומי קרן	m	$	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
עתודות מט"ח	m	$	4,278.95	4,755.83	3,455.66	3,400.00	3,400.00	3,700.00	4,000.00	4,100.00	4,200.00
בחודשי יבוא			4.99	7.18	4.76	4.58	4.24	4.37	4.51	4.40	4.27
שירות החוב											
שירות החוב השנתי	m	$	172.40	235.30	262.60	284.03	313.07	303.79	293.76	282.09	287.00
	% יצוא		1.88	3.48	4.50	4.44	4.51	4.11	3.71	3.33	3.19
תשלומי קרן	m	$	148.50	150.20	150.00	172.50	188.80	197.10	195.20	190.20	200.00
תשלומי ריבית	m	$	23.90	85.10	112.60	111.53	124.27	106.69	98.56	91.89	87.00
יחס ריבית להכנסות	%		0%	2%	2%	2%	2%	2%	1%	1%	1%
יחס קרן להכנסות	%		2%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
יחס שירות חוב להכנסות	%		3%	4%	5%	5%	5%	5%	4%	4%	4%

מערכת בנקאית (באחוזים)			2022	2023	2024	2025	2026e	2027f	2028f	2029f	2030f
יחס הלימות ההון (הון רגולטורי לנכסי הסיכון)			19.8	19.6	19.5	19.1	....				
הלוואות ללא תנועה ברוטו מסך הלוואות ברוטו			3.8	3.7	3.4	3.2	....				

מקור: EIU (פברואר 2026), קרן המטבע הבינלאומית (דצמבר 2025)